

Taalcultuur

Leonie Cornips, bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de UM, over de relatie tussen gesproken talen en dialecten in Limburg en de daaraan ontleende identiteit.

Peutertalen

Het voordeel van hoogleraar 'Taalcultuur in Limburg' zijn, is dat veel mensen me bellen en mailen over allerlei zaken die zij van belang vinden. Dat levert een mooie wisselwerking op. Ik krijg te horen wat er in Limburg leeft en vooral wat er talig speelt, en ik geef informatie of advies terug. Toen ik net aangesteld was bij de Universiteit Maastricht belde een aantal jonge moeders mij op om te vertellen dat het spreken van dialect door kinderen op het kinderdagverblijf door sommige leerkrachten ontmoedigd wordt. Ze maakten zich zorgen omdat hun kind daardoor thuis opeens ook geen dialect meer wilde spreken, hoewel (groot)ouders dat wel wilden. Nadien heb ik dit verhaal vaker gehoord.

Peuters die naar een kinderdagverblijf gaan, zijn nog in een leeftijd waarop de leerkracht een absoluut rolmodel is. Zij imiteren het (taal)gedrag van die leerkracht. Een kind van die leeftijd heeft waardering nodig voor zijn of haar manier van spreken, ongeacht in welke taal (dialect, Turks of Farsi). Als de leerkracht het dialect spreken (in)direct ontmoedigt en uitsluitend Nederlands spreekt, raakt de peuter zo onder de indruk dat hij thuis geen dialect meer wil gebruiken. Op die leeftijd bekommert hij zich verder niet meer om andere situaties waarin hij wél dialect zou kunnen spreken. Oudere kinderen die naar de basisschool gaan, zijn cognitief verder en kunnen het onder-

scheid tussen thuis- en schoolcontext wel maken. Daar passen ze hun taalgebruik - dialect/andere taal of Nederlands - op aan.

Ik ben nieuwsgierig waarom sommige leerkrachten niet willen dat er op het kinderdagverblijf dialect wordt gesproken. Dat heeft niets te maken met regels die zijn opgelegd door de overheid. Die zegt in artikel 2.12 van de *Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen*: 'In een peuterspeelzaal wordt de Nederlandse taal als voertaal gebruikt. Daar waar naast de Nederlandse taal, de Friese taal of een streektaal in levend gebruik is, kan de Friese taal of de streektaal mede als voertaal worden gebruikt.' De Limburgse streektaal is levend en dus toegestaan.

Ik denk dat leerkrachten liever niet willen dat peuters dialect spreken uit angst dat zij met het leren van de Nederlandse woordenschat achterop raken. Maar dat het dialect het Nederlands zou hinderen, is een achterhaalde gedachte. Keer op keer laat onderzoek zien dat dialectsprekende kinderen, bij gelijke opleiding van hun ouders, dezelfde leerprestaties vertonen als hun eentalige Nederlandssprekende leeftijdsgenootjes. Kinderen die van jongs af aan twee- of meertalig opgroeien, kunnen hun

talen juist heel erg goed inzetten. Zo spreekt Pim (bijna zes jaar oud) thuis als hij na het knutselen een uurtje op de Nintendo DS mag spelen tegen zichzelf meestal dialect: 'Ich goa noa dat land'. Een enkele keer hoor je Engels: 'Let's go, Let's go'. En als hij de rol van kapitein op zich neemt, hoor je Nederlands: 'Pas op mannen, jullie hebben een missie!' Hij combineert dus stukjes van de talen die we nu om ons heen horen.

De zorg van leerkrachten in de kinderopvang is onterecht. Sterker nog, kinderen hebben de eerste vier jaar van hun leven nodig om de grammatica van een taal goed te verwerven. Het ontmoedigen van dialect op peuterleeftijd betekent taalontwikkeling afremmen in plaats van bevorderen. Een leerkracht kan beter aandacht besteden aan die tweede moedertaal om (taal)kennis bij de peuter over het Nederlands te ontsluiten en daardoor zijn zelfvertrouwen te vergroten.

Het wordt tijd dat we beseffen dat steeds meer (jonge) kinderen meertalig zullen opgroeien en dat die talen voor hun ontwikkeling belangrijk zijn. Jonge kinderen in Limburg zijn prima in staat om een goede woordenschat te leren van twee talen, ook van het Nederlands!

“**Ontmoedigen van dialect op de peuterleeftijd remt taalontwikkeling af.**

Leonie Cornips

l.cornips@mgl.nl

Zie voor dit onderwerp: www.cubiss.nl/agenda/taalkunstenars-de-dop, 19 november, Fontys Hogescholen Sittard.